Lietas arhīva Nr. A42-00949-23/34
ECLI:LV:ADRJJTN:2023:0417.A420290122.7.S

SPRIEDUMS
Latvijas tautas vārdā

Jelgavā 2023. gada 17. aprīlī

Administratīvā rajona tiesa
šādā sastāvā: tiesnese L. Apšeniece,

piedaloties pieteicējam /pers. A/, pārstāvjiem /pers. B/ un /pers. C/,
atbildētājas – Latvijas Republikas – pusē pieaicinātās iestādes Tieslietu ministrijas pārstāvei /pers. D/, Ieslodzījuma vietu pārvaldes pārstāvei /pers. E/,

atklātā tiesas sēdē izskatīja administratīvo lietu /pers. A/ pieteikumā par Tieslietu ministrijas 2022. gada 10. oktobra lēmuma Nr. 1-4.1/317 atcelšanu.

Aprakstošā daļa

[1] Konstatējot, ka 2021. gada 8. novembrī dienesta pienākumu pildīšanas laikā nakts maiņā /cietuma/ astotajā postenī sargtornī pēc posteņa pieņemšanas pieteicējs – apsardzes daļas vecākais apsargs virsseržants /pers. A/ – aiz neuzmanības ir pieļāvis bezdarbību, kā dēļ plkst. 20.27 starp apsardzes septīto un astoto posteni ir notikusi notiesātā bēgšana, Ieslodzījuma vietu pārvaldes priekšnieks ar 2022. gada 30. maija lēmumu Nr. N-1-2022-08913 (turpmāk – sākotnējais lēmums) piemēroja pieteicējam disciplinārsodu – atvaļināšanu no dienesta.

Ar Tieslietu ministrijas (turpmāk – ministrija) 2022. gada 10. oktobra lēmumu Nr. 1-4.1/317 (turpmāk – Lēmums) sākotnējais lēmums atstāts negrozīts. Lēmums pamatots šādi.

[1.1] Lai nepieļautu ieslodzītā bēgšanu, cietuma apsardzē iesaistīto amatpersonu rīcībai ir izšķiroša nozīme. Ieslodzītie no apsargāta cietuma var izbēgt tikai gadījumā, ja viņu apsardzībā iesaistītās amatpersonas pieļauj dienesta disciplīnas pārkāpumus. Līdz ar to katrai amatpersonai savi dienesta pienākumi jāveic tā, lai netiktu apdraudēta iespēja sasniegt soda izpildes mērķi un netiktu apdraudēta sabiedrības drošība.

Notiesātā bēgšana notika laikā, kad pieteicējs bija norīkots pildīt dienesta pienākumus sargtornī un plkst. 20.15 bija posteni pieņēmis. Pieteicēja pienākums bija vizuāli no posteņa novērot cietuma aizliegto teritoriju, tai pieguļošo teritoriju un nepieļaut notiesātā bēgšanu. To nedarot, pieteicējs izdarīja disciplinārpārkāpumu.

Pieteicēja bezdarbība izpaudās: vizuāli ar īpašu uzmanību nevērojot vietu, kur notiesātais pārvarēja lokālā iecirkņa žogu (vietu, kur savienojas arodvidusskolas ēka ar lokālā iecirkņa nožogojumu); nevērojot vizuāli un nepamanot, ka notiesātais pienāk pie brīdinājuma žoga, pārmet tam pāri tabureti un pārkāpj brīdinājuma žogu; nevērojot vizuāli un nepamanot uz zemes starp brīdinājuma žogu un pamata nožogojumu nokritušo tabureti; nevērojot vizuāli un nepamanot, ka notiesātais jau atrodas starp brīdinājuma žogu un pamata nožogojumu, gatavojas to pārvarēt un pārvar pamata nožogojumu.

Tādējādi pieteicējs pārkāpa Iekšlietu ministrijas sistēmas iestāžu un Ieslodzījuma vietu pārvaldes amatpersonu ar speciālajām dienesta pakāpēm dienesta gaitas likuma (turpmāk – Dienesta gaitas likums) 6. panta 1., 2., 3. un 4. punktā minētās vispārīgās prasības, neievēroja 2008. gada 2. decembra iekšējos noteikumos Nr. 1/15-2kod. "Ieslodzījuma vietu pārvaldes Ētikas kodekss" noteiktos pamatprincipus (profesionalitāti, objektivitāti, atbildību, godprātību) un amatpersonai izvirzītās prasības rīkoties tā, lai netiktu mazināta valsts un pārvaldes autoritāte kopumā.

[1.2] Pieteicējs pats apgalvo, ka perimetru sāka vērot tikai pēc šāvienam līdzīga trokšņa sadzirdēšanas. Tātad nedarīja to iepriekš un pat ne no brīža, kad iedarbojās signalizācija. Ja pieteicējs būtu izpildījis savu pienākumu veikt drošu apsardzi sava apsargājamā iecirkņa robežās, viņš būtu pamanījis vismaz to, ka uz zemes starp brīdinājuma žogu un pamata nožogojumu (aizliegtajā teritorijā) apmēram minūti atrodas priekšmets, kurš tur neatradās, kad tika apsekots apsargājamais iecirknis pirms posteņa pieņemšanas, un kuram tur nebija jāatrodas. Uz zemes starp brīdinājuma žogu un pamata nožogojumu nokritusī taburete, kā arī pats notiesātais aizliegtajā teritorijā atradās tuvāk pieteicējam salīdzinājumā ar iespēju to redzēt no septītā posteņa.

Lai arī pēc notiesātā izbēgšanas, nevis iepriekš, pieteicējs izteica apgalvojumus par sliktu redzamību, notiesātā bēgšanas posms bija labi pārskatāms, mākslīgā apgaismojuma izgaismots un redzamību līdz pat pamata nožogojumam neaizšķērsoja nekādi šķēršļi. Arī /cietuma/ /amatpersona/ dienesta pārbaudē paskaidroja, ka pēc notiesātā bēgšanas diennakts tumšajā laikā tika apsekota visa cietuma teritorija un konstatēts, ka visa cietuma teritorija ir pārredzama. Papildu prožektori izvietoti tikai pārredzamības uzlabošanai sliktos laika apstākļos.

Nav nozīmes arī pieteicēja apgalvojumiem par to, ka viņam nebija izsniegta rācija un pa stacionāro tālruni nebija iespējams piezvanīt pirmā posteņa apsargam operatoram, jo, tā kā pieteicējs nepamanīja ne notiesātā bēgšanu, ne uz zemes starp brīdinājuma žogu un pamata nožogojumu aizliegtajā teritorijā esošo tabureti, nav saprotams, kam un ko pieteicējs būtu ziņojis.

Tas, ka disciplinārpārkāpums ir izdarīts aiz neuzmanības, nenozīmē, ka pieteicējs tajā nav vainojams.

Tā kā disciplinārlietas ierosinātas ne tikai pret pieteicēju, bet arī daudzām citām amatpersonām, nav pamata uzskatīt, ka pārvaldei bija nolūks atrast vainīgo un sodīt tikai pieteicēju.

[1.3] Disciplinārsoda piemērošanai ir tiesisks mērķis – sodīt vainīgo amatpersonu un panākt, lai tā un citas amatpersonas ievērotu dienesta disciplīnu un atturētos no disciplinārpārkāpumu izdarīšanas. Pieteicējam paliekot nesodītam, netiktu veicināta pārējo pārvaldes amatpersonu dienesta disciplīnas un normatīvajos aktos ietverto normu ievērošana, bet gan radīta amatpersonu pārliecība par savu nesodāmību.

[1.4] Pieteicējam piemērotais sods ir atbilstošs (samērīgs).

Neatkarīgi no tā, ka notiesātais tika atrasts, aizturēts un nogādāts atpakaļ ieslodzījuma vietā tajā pašā naktī, līdz pat viņa aizturēšanas brīdim sabiedrības drošība bija apdraudēta. Notiesātā atrašanai un aizturēšanai tika izmantoti pārvaldes un policijas iestāžu resursi, kurus šajā laikā varēja izmantot citām vajadzībām. Informācija par notiesātā bēgšanu izskanēja arī publiski, radot sabiedrībā negatīvu priekšstatu par pārvaldi un valsts iestādēm. Tādējādi pārvaldes prestižam un valsts iestādēm vispār ir nodarīts kaitējums, un pieteicējs ir zaudējis pārvaldes uzticību.

Pieteicēja bezdarbība nav objektīvi attaisnojama, atbildību par to nemazina ne viņa līdzšinējā nevainojamā dienesta gaita, ne arī dienesta pienākumu izpildē pieļautā neuzmanība. Pieteicējam kā pārvaldes amatpersonai ar daudzu gadu pieredzi cietuma apsardzes dienestā bija jāapzinās smagās sekas, kādas sabiedrības drošībai rada ieslodzītā izbēgšana. Savukārt tas, ka notiesātajam izdevās izbēgt tāpēc, ka arī citas /cietuma/ amatpersonas pieļāva dažādus dienesta disciplīnas pārkāpumus, nekādā veidā cēloniski neietekmēja pieteicēja spēju izpildīt savus amata pienākumus.

Pieteicējam piemērotais soda veids atbilst pārvaldes praksei līdzīgos gadījumos, kad ieslodzītais ir izbēdzis no ieslodzījuma vietas un cietuma apsardzē iesaistītās amatpersonas, pildot dienesta pienākumus, savā postenī pieļāvušas pēc būtības līdzīgus dienesta disciplīnas pārkāpumus.

[2] Pieteikumā Administratīvajai rajona tiesai pieteicējs norāda šādus apsvērumus.

[2.1] Pieteicējs nevarēja pārkāpt doto amatpersonas zvērestu, uz kuru atsaucas pārvalde un ministrija, un zvēresta pārkāpumi nav pierādīti.

[2.2] Lai arī pārvalde nepamatoti norādīja, ka pieteicējam apsardzes postenī bija jāpielieto šaujamierocis, neievērojot notiesātā bēgšanu, šis atzinums nav ņemts vērā, lai mīkstinātu piemēroto disciplinārsodu par pārkāpumu aiz neuzmanības.

[2.3] Pieteicējs atzīst savu vainu un nožēlo, ka nepamanīja notiesātā bēgšanu, jo, iespējams, pievērsa uzmanību trokšņiem, kas nāca no /teritorijas/, kas atrodas devītā posteņa virzienā, kur notiek iekraušanas un cita veida darbi un kur no ārpuses regulāri mēģina pārmest pāri žogam cietuma teritorijā visāda veida priekšmetus.

Pieteicējs godprātīgi veica vizuālo novērošanu no astotā posteņa sargtorņa, taču neizprotamu, cilvēcisku iemeslu dēļ savlaicīgi nesaskatīja notiesātā bēgšanu. Notikums notika diennakts tumšajā laikā, kad bija apgrūtināta redzamība. Pa apsardzes perimetru nebija salikti papildu prožektori. Kopējā teritorija, kas pieteicējam bija jānovēro, ir ap 350–400 metriem.

Normatīvajos aktos nav konkretizēts laika posms (sekundes, minūtes), kādu jānovēro teritorija apkārt astotajam sargtorņa postenim, kuriem objektiem, teritorijai, nožogojumam jāpievērš pastiprināta vai mazāka uzmanība. Tāpēc pieteicēja bezdarbība nav pierādīta.

[2.4] Visbargākais disciplinārsods pieteicējam ir piemērots nesamērīgi.

Lēmumā nav pamatots, ko sabiedrība iegūs no pieteicēja atvaļināšanas un kā šādā veidā tiks novērsta līdzīgu gadījumu atkārtošanās.

Lietderības apsvērumi ir izdarīti paviršu un formāli ar vienīgu nolūku atvaļināt pieteicēju no dienesta. Jebkurš amatpersonas pieļauts pārkāpums var radīt negatīvu priekšstatu par valsts funkciju pildīšanu. Tomēr būtiski var atšķirties gan pārkāpumu saturs, gan amatpersonas vainas forma un attieksme pret izdarīto pārkāpumu. Pieteicēja gadījumā šāds izvērtējums nav veikts. Lēmuma pamatojums neattaisno pieteicējam liegtās cilvēktiesības turpināt pildīt valsts dienestu.

Izdarot lietderības apsvērumus, kā atbildību mīkstinoši apstākļi nav ņemti vērā: pieteicēja raksturojums, priekšzīmīgā dienesta gaita, kārtējais pozitīvais novērtējums, daudzie apbalvojumi, pārkāpuma izdarīšana aiz neuzmanības (neapzināti) un pārkāpuma atzīšana. Tāpat nav ņemta vērā judikatūra un tiesu prakse, ka par disciplinārpārkāpumu, kas izdarīts aiz neuzmanības, nepiemēro visbargāko disciplinārsodu.

Disciplinārsoda prevencijas mērķi varēja sasniegt citiem līdzekļiem, neradot indivīdam nesamērīgu kaitējumu. Jāņem vērā, ka izbēgušo notiesāto aizturēja pēc 2,5 stundām, nenodarot kaitējumu citām personām. Ja notiesātais bēgšanas mēģinājuma brīdī būtu nošauts, iespējams, ka nosodījums no sabiedrības puses pret cietuma amatpersonām būtu ļoti negatīvs, un tas pārvaldes reputācijai radītu vēl lielāku kaitējumu.

Ja amatpersonu sauc pie kriminālatbildības par noziedzīgu nodarījumu, kurš izdarīts aiz neuzmanības, šī amatpersona var atrasties dienestā. Tas liecina par likumdevēja gribu ievērot saprātīgu un taisnīgu attieksmi pret amatpersonām, kuras var pieļaut savā dienesta gaitā kļūdas, disciplinārpārkāpumu vai noziedzīgu nodarījumu izdarot aiz neuzmanības. Kriminālprocesā /numurs/ Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienesta amatpersona tika atzīta par vainīgu noziedzīgā nodarījumā un notiesāta, taču turpina dienestu.

[3] Ministrija rakstveida paskaidrojumā pieteikumu neatzīst, balstoties uz Lēmumā minētajiem apsvērumiem. Papildus norāda turpmāk minēto.

[3.1] 2002. gada 18. maijā pieteicējs deva zvērestu, kurš bija apstiprināts ar Latvijas Augstākās Padomes Prezidija 1990. gada 15. novembra lēmumu. Dienesta gaitas likuma 11. pantā iekļautais amatpersonas zvērests ir saturiski citādāks, taču šai normai ir uz priekšu vērsts spēks, kas pieteicējam ir saistošs.

Turklāt zvērests kā tāds ir saistīts ne tikai ar normatīvā akta tekstā ietverto vārdisko apsolījumu, bet arī ar katras amatpersonas personisko pārliecību. Zvērestu amatpersona nodot tikai vienu reizi – iestājoties dienestā. Pieteicēja paustā zvēresta interpretācija un izmantošana par attaisnojumu bezdarbībai nepaužviņa izpratni par godprātīgu, apzinīgu un atbildīgu dienesta pienākumu pildīšanu.

[3.2] Notiesātā bēgšanas laikā pirmajā postenī apsarga-operatora pienākumus veicošajai amatpersonai /pers. J/ tāpat kā pieteicējam tika piemērots visbargākais disciplinārsods – atvaļināšana no dienesta. Savukārt septītajā postenī sargtornī apsarga pienākumus veicošajai amatpersonai /pers. K/ tika piemērots disciplinārsods – mēneša amatalgas samazināšana par 15 % no mēneša amatalgas uz trim mēnešiem.

[3.3] Sākotnējā lēmumā pārvaldes kļūdainais apgalvojums par to, ka pieteicējs notiesātā bēgšanas gadījumā, kad notiesātais šķērsoja apsardzes līniju, nav pielietojis šaujamieroci, nav pieteicējam radījis nekādas sekas, un pats par sevi nav atzīstams par atbildību mīkstinošu apstākli vai pamatu piemērotā soda mīkstināšanai.

Turklāt pieteicējs šaujamieroci nemaz nevarēja pielietot, jo notiesātā bēgšanu nepamanīja.

[3.4] Pieteicēja bezdarbību neattaisno tas, ka kopējā teritorija, kas viņam bija jānovēro, ir ap 350–400 metriem vai ka apkārtne bija trokšņaina. Ja dienesta pienākumu izpildē pieteicējam bija radušās grūtības (pārāk liela apsargājamā teritorija, blakus trokšņi, kas novērš uzmanību), par to bija jāziņo augstāk stāvošām amatpersonām, ko viņš nav darījis.

Citu amatpersonu pieļautie disciplinārpārkāpumi (neizdarība posmā, kad notiesātais sagatavojās bēgšanai) nevar būt cēloniskā sakarībā ar pieteicējam noteiktajiem dienesta pienākumiem un neattaisno viņa bezdarbību.

Novērošanai postenī ir jānotiek nepārtraukti, tāpēc normatīvajos aktos nav norādīts konkrēts laika posms (sekundes, minūtes), kādu jānovēro teritorija, kuriem objektiem, teritorijai, nožogojumam jāpievērš pastiprināta vai mazāka uzmanība. Tā kā pieteicējs savus amata pienākumus pilda jau kopš 2006. gada, viņam ir izveidojušās stabilas iemaņas un pieredze.

[3.5] Pieteicēja rīcības trūkums (bezdarbība) nav attaisnojams un savienojams ar turpmāku dienestu. Pieteicējs pats ir vainojams pie tā, ka viņam tiek liegtas tiesības pildīt valsts dienestu. Pozitīvais raksturojums, apbalvojumi un priekšzīmīgā dienesta gaita pati par sevi neattaisno attiecīgo pārkāpumu un tai nav nozīmes piemērotā soda mīkstināšanā.

Pieteicējs neatsaucas uz konkrētiem tiesu nolēmumiem, kas nav ņemti vērā soda noteikšanā.

Disciplinārsoda prevencijas mērķi nebija iespējams sasniegt citiem līdzekļiem, jo pieteicēja izdarītā disciplinārpārkāpuma dēļ tika nodarīts būtisks kaitējums valstij. Nav būtiskas nozīmes apstāklim, pēc cik ilga laika notiesātais tika aizturēts, jo tas neattaisno pieteicēja bezdarbību, nepamanot notiesātā

bēgšanu.

Tā kā notiesātais netika nošauts, nav pamata vērtēt sabiedrības iespējamo nosodījumu pret cietuma amatpersonām vai kaitējumu pārvaldes reputācijai. Turklāt šaujamieroča pielietošanu notiesātā bēgšanas gadījumā paredz normatīvais regulējums.

[3.6] Personas saukšanai pie kriminālatbildības par noziedzīgu nodarījuma izdarīšanu aiz neuzmanības nav saistības ar disciplīnas pārkāpumu, kurš izdarīts aiz neuzmanības, jo tie ir divi dažādi procesi, kuros tiek vērtēti divi dažāda rakstura pārkāpumi. Tādēļ pieteicēja atsauce uz kriminālprocesu /numurs/ nav pamatota.

[3.7] Pieteicēja norādes par apgrūtinātu redzamību vērtējamas kritiski. Bēgšanas faktu 130 metru attālumā no sava posteņa pamanīja /pers. K/. Līdz ar to apšaubāmi, ka pieteicējs, atrodoties 95 metru attālumā no notikuma, to nepamanīja. Minētais liecina, ka laika apstākļi neliedza pieteicējam kvalitatīvi pildīt savus dienesta pienākumus.

[4] Pārvalde rakstveida paskaidrojumā pieteikumu neatzīst, pamatojoties uz Lēmumā un ministrijas paskaidrojumā ietverto argumentāciju. Papildus norāda šādus argumentus.

[4.1] Notiesātā bēgšana notika laikā, kad visā valsts teritorijā bija izsludināta mājsēde jeb komandantstunda, aizliedzot iedzīvotāju pārvietošanos laikposmā no plkst. 20.00 līdz plkst. 5.00. Tā kā komandantstundas ievērošanu kontrolēja Valsts policija, maz ticams, ka bēgšanas brīdī kāda persona būtu centusies cietuma teritorijā iemest priekšmetus.

[4.2] Pieteicējs apsarga amatu ieņēma kopš 2006. gada 1. februāra. Tas nozīmē, ka šajā ilgajā dienesta pienākumu pildīšanas laikā viņam bija pietiekams laiks iegūt iemaņas, kā sargtornī ir jāveic ieslodzījuma vietas teritorijas vizuālā novērošana.

Notiesātā bēgšana notika no plkst. 20.24 līdz plkst. 20.27, kas nav pāris sekundes. Līdz ar ko nav saprotams, kādi neizprotami iemesli šo trīs minūšu laikā neļāva pieteicējam pamanīt bēgšanas faktu. Turklāt dienesta pienākumus astotajā postenī pieteicējs bija uzsācis pildīt apmēram deviņas minūtes pirms notikušās bēgšanas, tātad – viņam vajadzēja būt možam.

Pieteicējs nav godprātīgi veicis vizuālo novērošanu, jo šādā gadījumā būtu pamanījis bēgšanas faktu. Taču savā 2022. gada 8. novembra ziņojumā pieteicējs norāda, ka par notikušo bēgšanu uzzinājis tikai no citām amatpersonām.

[5] Tiesas sēdē pieteicējs uzturēja pieteikumu.

Pārvaldes un ministrijas pārstāvji tiesas sēdē pieteikumu neatzina.

Motīvu daļa

[6] Atbilstoši pieteikumā, pieteicēja 2023. gada 30. janvāra iesniegumā (*lietas 157. lapa*) un tiesas sēdē apliecinātajam lietā nav strīda par Lēmumā konstatēto pieteicēja izdarīto pārkāpumu, kas ir bijis pamatā disciplinārsoda piemērošanai. Lai arī pieteicējs plaši argumentē, ka pārkāpums ir izdarīts aiz neuzmanības, par šo aspektu strīds nepastāv, jo arī Lēmumā tas ir konstatēts. Līdz ar to tiesa nodibina, ka pieteicējs atzīst disciplinārpārkāpuma izdarīšanas faktu un tiesai tas vairs nav jāpārbauda.

Tiesvedības procesā strīds pastāv tikai par to, vai pieteicējam piemērotais disciplinārsods – atvaļināšana no dienesta – ir samērīgs.

[7] Saskaņā ar Iekšlietu ministrijas sistēmas iestāžu un Ieslodzījuma vietu pārvaldes amatpersonu ar speciālajām dienesta pakāpēm disciplināratbildības likuma (turpmāk – Disciplināratbildības likums) 13. pantu disciplinārsoda mērķis ir sodīt vainīgo amatpersonu un panākt, lai tā un citas amatpersonas ievērotu dienesta disciplīnu un atturētos no disciplinārpārkāpumu izdarīšanas. Amatpersonai var piemērot šādus disciplinārsodus: 1) piezīmi; 2) rājienu; 3) mēneša amatalgas samazināšanu par 10–20 procentiem no mēneša amatalgas uz laiku no viena mēneša līdz sešiem mēnešiem; 4) pazemināšanu dienesta pakāpē par vienu pakāpi uz laiku no sešiem mēnešiem līdz vienam gadam; 5) pazemināšanu amatā; 6) atvaļināšanu no dienesta. Disciplināratbildības likuma 15. panta pirmā daļa paredz, piemērojot disciplinārsodu, ņemt vērā: 1) disciplinārpārkāpuma izdarīšanas apstākļus; 2) disciplinārpārkāpuma raksturu; 3) disciplinārpārkāpuma radīto zaudējumu un kaitējumu; 4) amatpersonas vainas formu; 5) atbildību mīkstinošos apstākļus; 6) atbildību pastiprinošos apstākļus; 7) disciplinārsoda piemērošanas lietderības apsvērumus (vai pārkāpums nav mazsvarīgs, vai tas ir radījis nelabvēlīgas sekas); 8) piemērojamā disciplinārsoda samērīgumu ar izdarīto disciplinārpārkāpumu.

Secinot, ka pieteicējs disciplinārpārkāpumu ir izdarījis aiz neuzmanības, to atzīst un savu vainu nenoliedz, ir konstatējami atbildību mīkstinoši apstākļi, bet nav konstatējami atbildību pastiprinoši apstākļi, pieteicējam piemērots bargākais disciplinārsods. Šāda izvēle pamatota ar nepieciešamību sasniegt tiesisku mērķi – sodīt pieteicēju un panākt, lai arī citas amatpersonas ievērotu dienesta disciplīnu un atturētos no disciplinārpārkāpumu izdarīšanas.

Novērtējot pieteicējiem piemēroto disciplinārsodu kontekstā ar ministrijas norādīto pamatojumu, tiesa šādu izvēli atzīst par samērīgu, tiesisku un atbilstošu izdarītajam disciplinārpārkāpumam.

[8] Lai arī pieteicējs uzsver, ka pārvalde nepamatoti soda noteikšanā nav ņēmusi vērā viņa līdzšinējo nevainojamo dienesta gaitu, apstākli, ka disciplinārpārkāpums izdarīts aiz neuzmanības un pieteicējs savu vainu nožēlo, ka izbēgušais ieslodzītais tika aizturēts, nenodarot kaitējumu trešajām personām, tiesa atgādina, ka katras disciplinārlietas izskatīšana un soda piemērošana ir individualizēta procedūra. Tas nozīmē, ka visiem vērtējamiem apstākļiem var nebūt vienāds spēks un pat pie nevainojamas līdzšinējās dienesta gaitas vienīgais pareizais lēmums būs atvaļināšana no dienesta.

Konkrētajā gadījumā pārvalde atzina, ka, neatkarīgi no tā, ka izbēgušais notiesātais tika atrasts, aizturēts un nogādāts atpakaļ ieslodzījuma vietā, pieteicēja izdarītā disciplinārpārkāpuma dēļ valstij ir nodarīts būtisks kaitējums, jo sabiedrības drošība bija apdraudēta, tika izmantoti pārvaldes un policijas iestāžu resursi, kurus šajā laikā būtu bijis iespējams izmantot citām vajadzībām, kā arī publiski izskanējušās informācijas dēļ sabiedrībā tika radīts negatīvs priekšstats par pārvaldi un valsts iestādēm. Šādi secinājumi kontekstā ar piemērotā disciplinārsoda veidu faktiski apstiprina, ka pieteicēja izdarītā disciplinārpārkāpuma dēļ valsts un sabiedrības interesēm ir radīts tik būtisks kaitējums, ka viņš kā amatpersona ir neatgriezeniski zaudējis uzticību.

Šis ir ļoti nopietns arguments un tiesai, izvērtējot šāda lēmuma pamatojumu, ir jāņem vērā divas lietas. Pirmkārt, ir jāņem vērā nozares specifika, konteksts, kādu attiecību ietvaros nozares vadošās iestādes ir devušas novērtējumu attiecīgajai rīcībai. Otrkārt, uzticības zaudēšana amatpersonai nozīmē, ka, neskatoties uz citiem apstākļiem, persona ar savu rīcību ir rīkojusies absolūti nepieļaujami tās amatpersonas statusam, un tās darbību pārraugošajām iestādēm nav pamata ticēt, ka persona savus pienākumus ikdienā turpmāk veiks godprātīgi (*Senāta Administratīvo lietu departamenta 2016. gada 23. septembra sprieduma lietā Nr. SKA-1220/2016 15. punkts*).

Tā kā pieteicēja amata pienākumos bija nodrošināt /cietumā/ ieslodzīto notiesāto personu apsardzi, kas pati par sevi ir uzskatāma par augstas bīstamības un attiecīgi arī augstas atbildības sfēru, tiesa uzskata, ka nozares specifika paģērē, ka dienesta pienākumus tajā ir pieļaujams pildīt tikai amatpersonām ar pilnībā nevainojamu reputāciju, līdzšinējo dienesta gaitu un īpaši augstu atbildības izjūtu. Ja kādā no šīm komponentēm amatpersona sevi diskreditē, tad tā neatgriezeniski zaudē pārvaldes un sabiedrības uzticību un attiecīgi tās atrašanās dienestā vairs nav iespējama, jo nav pārliecības

par amatpersonas spējām turpmāk nevainojami pildīt tai uzticētos pienākumus.

Līdz ar to pie šādiem apstākļiem tiesai nav pamata uzskatīt, ka būtu radīts pieteicēja cilvēktiesību pildīt valsts dienestu aizskārums.

[9] Tiesa arī nekonstatē, ka, piemērojot pieteicējam disciplinārsodu – atvaļināšanu no dienesta –, būtu pārkāpts vienlīdzības princips.

Par identisku disciplinārpārkāpumu pieteicēja dienesta biedram /pers. J/, kurš apsarga-operatora pienākumus pildīja pirmajā postenī, analogi kā pieteicējam ir piemērots disciplinārsods – atvaļināšana no dienesta (*lietas 159.–178., 200.–204. lapa*). Savukārt /pers. K/, kurš pamanīja notiesātā bēgšanas faktu, bet nerīkojās atbilstoši normatīvajos aktos noteiktajai kārtībai, proti, nedeva notiesātajam mutvārdu rīkojumu "Stāt! Uz vietas!" un nespieda trauksmes pogu, bet tikai brīdi vēlāk pielietoja ieroci, šaujot notiesātā virzienā, ir piemērots disciplinārsods – mēneša amatalgas samazināšana par 15 procentiem no mēneša amatalgas uz trim mēnešiem (*lietas 179.–199. lapa*).

Tādējādi tiesa secina, ka amatpersona, kura izdarīja identisku pārkāpumu kā pieteicējs, ir sodīta tādā pat veidā kā pieteicējs, savukārt amatpersona, kura dienesta pienākumu izpildē precīzi nav rīkojusies atbilstoši normatīvi apstiprinātajai kārtībai, arī ir sodīta disciplināri, taču disciplinārsods piemērots vieglāks. Tiesa nesaskata pamatu uzskatīt, ka pārvalde būtu rīkojusies formāli, jo katras amatpersonas rīcība un atbildība ir izvērtēta atbilstoši tās nodarījumam.

[10] Pārējie pieteicējas argumenti nevar ietekmēt lietas rezultātu pēc būtības, tāpēc tiesa tos detalizēti nevērtē.

Apkopojot visu iepriekš norādīto, tiesa atzīst, ka pieteicējam pamatoti piemērots disciplinārsods – atvaļināšana no dienesta. Tiesa nekonstatē tādus materiālo vai procesuālo tiesību normu pārkāpumus Lēmuma izdošanas procesā, kas varētu būt par tiesisku pamatu tā atcelšanai. Līdz ar to Lēmums ir tiesisks un pamatots administratīvais akts.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 246.–251., 289.–291. pantu, Administratīvā rajona tiesa

nosprieda

pilnībā noraidīt /pers. A/ pieteikumu par Tieslietu ministrijas 2022. gada 10. oktobra lēmuma Nr. 1-4.1/317 atcelšanu.

Spriedumu var pārsūdzēt Administratīvajā apgabaltiesā viena mēneša laikā no tā pasludināšanas dienas, iesniedzot apelācijas sūdzību Administratīvās rajona tiesas Jelgavas tiesu namā.

Tiesnese L. Apšeniece